

OPINIONS

Nº 69 - Any 2015

¿Tot Sants, dia dels Difunts o... Halloween?

Fa pocs dies el calendari ens ha recordat aquestes festivitats, però, ¿sabeu d'on provenen?

Tots Sants :

En el cristianisme i, formant part d'ell, el catolicisme, l'origen de la festivitat de Tots els Sants, data del segle VII, durant el mandat del Papa Bonifaci IV, el qual, en una època en què es perseguia tot tipus de paganisme, va decidir no enderrocar un temple romà que s'havia edificat per establir una connexió entre l'home, (representat per l'emperador, que era un déu als ulls del poble) i les set deïtats que es veneraven en època de l'imperi Romà: el Sol, la Lluna i els cinc planetes: Mercuri, Venus, Mart, Júpiter i Saturn.

Bonifaci IV, després d'exercir els rituals pertinents per purificar-lo, el transformà en església per el culte cristià i el va dedicar a "Tots els Màrtirs".

Gràcies a prendre aquesta decisió, el va salvar d'haver estat malmès en una època en que, en nom del cristianisme es feien veritables barbaritats i, ha pogut arribar els nostres dies, com una joia arquitectònica anomenada "El Panteó romà".

Inicialment se celebrava la festivitat de "Tots els màrtirs" pel voltants del 13 de maig, data que corresponia, més o menys, segons el calendari i la litúrgia catòlica, amb la mort de Jesús, màrtir suprem.

Però, fou el Papa Gregori IV qui, al segle IX, l'estengué a tots els sants, fixant la data de la commemoració a l'1 de novembre.

Deixant de banda la finalitat religiosa d'aquest dia, tradicionalment, a Catalunya, un dels costums més característics la vigília de la festivitat de Tots Sants és, "La castanyada". Un cap vespre que originàriament era de caràcter familiar, on, després del sopar, no faltaven les castanyes torrades, els moniatos i els famosos panellets, fets a casa, de varies formes i de diferents sabors, regats amb un bon moscatell begut amb porró.

Per la canalla, les padrines preparaven una beguda que consistia en, gasosa a la que afegien un "ungüent secret" que li donava el color del moscatell. L'havien de beure "com els grans" en porró que, malgrat tenia un broc molt estret, quan l'alçaven per beure, anava més fora que dins, la qual cosa era motiu d'apostes, de gresca i de rialles per part de tots.

Darrerament, la tradició d'aplegar els familiars per aquesta celebració, està deixant pas a la reunió amb amics per sopar i veure cava o un bon vi. Per sort, no s'ha perdut la tradició d'acabar el sopar amb castanyes i panellets, acompanyant-t'ho tot amb una bona mistela.

En el nostre país, la festivitat de Tots Sants, està íntimament lligada amb l'endemà, el 2 de novembre "Dia dels Morts", "Dia dels Difunts" o "Dia de les Ànimes".

Dia dedicat als Difunts

Aquesta commemoració sembla prové d'uns dels primers pobles que es van assentar a la Península Ibèrica: els Celtes. Per a ells, era un dia festiu que consideraven màgic i que, dedicaven als seus avantpassats, perquè creien s'establien connexions entre el món dels morts i el món dels vius.

La celebració del 2 de novembre, com a "Dia dels Difunts", que nosaltres coneixem, va ser instaurada l'any 998 (segle X), per Sant Odili, Abat del Monestir de Cluny que, amb aquesta decisió, va voler establir un dia exclusiu, per pregar no solament pels qui l'església considerava "Sants", sinó per a tots els difunts.

Aquesta tradició es manté fins avui i és costum, en la intimitat familiar, fer una visita a la tomba dels avantpassats: arranjar-la, ornamentar-la amb flors, i fer una pregària.

En algun país de sud Amèrica, és pràctica molt generalitzada menjar i beure al cementiri, però, amb mesura i tristesa. Creuen, que les ànimes dels qui han mort fa poc, els visiten i, si veuen els familiars tristos i condolguts, la seva ànima aconseguix la pau i el descans etern. Però, si troben que el seu record ha produït oblit o indiferència, degut al comportament maledicciós que van emprar en vida, resta per sempre en un lloc de tenebres.

La tradició del dia de Tots Sants i la del Dia de Difunts segueixen en vigor però, en els darrers anys ha començat l'acceptació d'altres models de celebracions com el...

Halloween

Més que ser un dia per recordar els difunts, Halloween és una festa lúdica, que va arribar als Estats Units de la mà dels immigrants irlandesos que establiren la tradició que hi havia a centre Europa, on, la nit de la vigília del dia de "Les Ànimes", no encenien cap llum, només restaven il·luminats a través d'uns forats fets en unes carabasses, on hi havia enceses, unes espelmes implantades.

Es creia que, aquella nit, s'obrien les portes del més enllà i els morts, venien al món dels vius per trobar un cos on allotjar-se.

Per aquest fet, la gent, es disfressava de dimonis, monstres, bruixes i altres éssers mitològics, amb l'esperança que, en veure l'aterridor que era el seu cós, cap mort volgués reencarnar-s'hi.

Una conclusió personal:

Aquestes festes són propenses a pensar i dialogar sobre la mort i si pot haver-hi un més enllà . Un diàleg on cadascú expressa el que creu i, n'hi ha per a tots els gustos: uns, estan convençuts que, després de la mort hi ha una altra vida en un paradís; altres, que tot s'acaba quan el cor deixa de bategar i molts, no els preocupa en absolut si hi ha alguna cosa després de la mort.

Sortosos els que tenen fe, esperança i creuen que no tot s'acaba aquí. És un bon recurs per ajudar a passar moltes penes, fracassos i patiments, pensant que, en el més enllà, els espera una vida millor, i es retrobaran amb persones estimades.

Ara bé, per aquells que degut el seu racionalisme absolut no tenen fe; transcripció a continuació una anècdota verídica, de la qual va ser protagonista el Dr. Joan Oró, nascut a Balaguer, fill de forners, professor col·laborador de la NASA i de molts projectes espacials que va morir el 2004.

[Quan el Dr. Oró estava en fase terminal de la seva malaltia, i ell ho sabia, el visitava sovint, un bon amic seu, sacerdot, amb qui xerrava entre altres coses de religió. El professor Oró era una persona inquieta referent aquest tema i, es feia moltes preguntes que, com a científic, no trobava resposta, i això el neguitejava.

En una de les seves visites l'amic sacerdot, li va preguntar: <<¿Joan, ara que saps deixaràs aviat aquest món, no creus fóra un bon moment per replantejar-te l'existència del més enllà?>>

Pregunta a la que el professor Oró amb un mig somriure, va respondre amb un poema que li agradava molt, de Joan Maragall, que diu textualment:

“Si el món ja és tan formós, Senyor, si es mira amb la pau vostra, dintre l'ull nostre, què més podreu dar en una altra vida?”.

I va afegir el professor, sense deixar de somriure:

<<Mira Pere, després de tants anys de treballs i investigacions, he arribat a la conclusió que, una de les coses en què estic d'acord amb tu és que, en morir, tots ens convertirem en pols.

Però, m'agrada pensar que, en el firmament, tindrà un lloc, com a pols d'estrelles. Així, quan algú dels meus estimats tingui preocupacions i senti soledat o enyorança, sempre podrà alçar el cap, mirar el firmament, pensar que sóc una d'elles i que l'escolto>>.]

Aquest és el final d'aquesta petita anècdota.

Si alguna vegada la recordeu i no teniu a qui comunicar les vostres alegries i les vostres angoixes, poseu-la en pràctica, veureu com el sòl fet de mirar una estrella i imaginar que aquell ser que vareu estimar tant és allà i escolta els vostres desencisos, pot alleugerar moments de solitud i melangia que enceguen i oprimeixen el vostre cor.

Totes les tradicions i celebracions són benvingudes, però, sempre he pensant que, el sentiment que es produeix en el més profund del cor recordant amb amor la mare, el pare, un germà, un fill, la parella, un familiar, o a un veritable amic que ja ha deixat aquest món; no necessita una data determinada per no caure en l'oblit, lo seu record, segueix i perdurarà dins nostre... per sempre.

Maria Mercè Usón